

[Αρχική Σελίδα](#) > [Κατάρτιση, Δικαστικά Δίκτυα Και Οργανισμοί](#) > Belgium

Αρχική κατάρτιση δικηγόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Περιεχόμενο που
παρέχεται από
Βέλγιο

Βέλγιο

Ο Δικηγορικός Σύλλογος του Βελγίου αποτελείται από τον Φλαμανδικό Δικηγορικό Σύλλογο (Orde van Vlaamse Balies), δηλαδή την κεντρική οργάνωση των 8 φλαμανδικών τοπικών δικηγορικών συλλόγων και τον Γαλλόφωνο και Γερμανόφωνο Δικηγορικό Σύλλογο (Ordre des Barreaux francophones et germanophone), δηλαδή την κεντρική οργάνωση των 10 γαλλόφωνων τοπικών δικηγορικών συλλόγων και του 1 γερμανόφωνου δικηγορικού συλλόγου, ενώ ο κάθε κεντρικός σύλλογος έχει διαφορετικά προγράμματα αρχικής κατάρτισης των δικηγόρων.

[Φλαμανδικός Δικηγορικός Σύλλογος \(Orde van Vlaamse Balies\)](#)[Γαλλόφωνος και Γερμανόφωνος Δικηγορικός Σύλλογος \(Ordre des Barreaux francophones et germanophone\)](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 23/06/2026

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Φλαμανδικός Δικηγορικός Σύλλογος

Γενική περιγραφή

Παρέχεται αρχική κατάρτιση, και, εάν ναι, είναι υποχρεωτική;

Η αρχική κατάρτιση είναι υποχρεωτική και οργανώνεται από τον ίδιο τον Φλαμανδικό Δικηγορικό Σύλλογο (Orde van Vlaamse Balies — OVB), μέσω επιτροπής αποτελούμενης από 2 εκπροσώπους καθενός από τους 8 δικηγορικούς συλλόγους που αποτελούν μέλη του OVB. Υπάρχουν 5 τοπικές υπηρεσίες που παρακολουθούν την πρακτική οργάνωση της αρχικής κατάρτισης.

Στο πλαίσιο της αρχικής κατάρτισης, υπάρχει διαφορά μεταξύ κατηγοριών ασκούμενων, π.χ. για έμμισθους και αυτοαπασχολούμενους δικηγόρους;

Η αρχική κατάρτιση που οργανώνει ο OVB έχει εφαρμογή μόνο στους ασκούμενους αυτοαπασχολούμενους δικηγόρους (οι οποίοι μπορούν να εγγραφούν στο μητρώο των δικηγόρων στη συνέχεια) και όχι στους έμμισθους δικηγόρους.

Ποιοι φορείς είναι αρμόδιοι για την οργάνωση της αρχικής κατάρτισης;

Η σχολή πρακτικής άσκησης είναι υπεύθυνη για την οργάνωση της κατάρτισης.

Ποια είναι η νομική βάση για την αρχική κατάρτιση;

Η νομική βάση για την αρχική κατάρτιση προβλέπεται στο άρθρο 495 του κώδικα πολιτικής δικονομίας:

«Ο Γαλλόφωνος και Γερμανόφωνος Δικηγορικός Σύλλογος και ο Φλαμανδικός Δικηγορικός Σύλλογος έχουν ως αποστολή για τους δικηγορικούς συλλόγους που αποτελούν μέλη τους τη διασφάλιση της τιμής, των δικαιωμάτων και των κοινών επαγγελματικών συμφερόντων των μελών τους, και είναι αρμόδιοι για τη νομική συνδρομή, την πρακτική άσκηση, την επαγγελματική κατάρτιση των ασκούμενων δικηγόρων και την κατάρτιση όλων των δικηγόρων που είναι μέλη των δικηγορικών συλλόγων που αποτελούν μέλη τους.»

Η κατάρτιση ρυθμίζεται στον [κώδικα δεοντολογίας](#) μας (άρθρα 40 - 51α) βάσει της προαναφερθείσας νομοθεσίας.

Πρόσβαση στην αρχική κατάρτιση

Υπάρχουν προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην κατάρτιση;

Τριτοβάθμια/πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Η απόκτηση πτυχίου νομικής σχολής είναι υποχρεωτική

Εγγραφή στον δικηγορικό σύλλογο:

- Έλεγχος/επαλήθευση πτυχίου
- Αξιολόγηση από τον δικηγορικό σύλλογο της γραπτής αίτησης που υπέβαλε ο/η αιτών/-ούσα. Το πρόσωπο που επιθυμεί να γίνει δικηγόρος οφείλει να αποστείλει αίτηση στον δικηγορικό σύλλογο και να προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα έγγραφα που αποδεικνύουν ότι πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις (όπως η απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος νομικής, η ημερομηνία ορκωμοσίας κ.λπ.).
- Εξέταση επάρκειας (γραπτή εξέταση + αξιολόγηση υπόθεσης). Η εξέταση επάρκειας ονομάζεται B.U.B.A. («Bekwaamheidsattest tot het uitoefenen van het beroep van advocaat», που μεταφράζεται ελεύθερα ως «πιστοποιητικό επάρκειας για την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος»). Η εξέταση αυτή πραγματοποιείται κατά το πρώτο έτος της πρακτικής άσκησης του ασκούμενου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, πριν από την έναρξη πρακτικής άσκησης, ορισμένοι νέοι απόφοιτοι πρέπει να επιτύχουν σε δοκιμασία γνώσεων στο βελγικό δίκαιο. Το παραπάνω ισχύει για μη Βέλγους υπηκόους που έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους σε άλλο κράτος μέλος ή για Βέλγους υπηκόους που έχουν πραγματοποιήσει το σύνολο ή μέρος των σπουδών τους σε άλλο κράτος μέλος (είναι, για παράδειγμα, σύνηθες οι φοιτητές νομικής στη μεθοριακή περιοχή του Λιμβούργου και των Κάτω Χωρών να αποκτούν το πτυχίο τους στο Βέλγιο και στη συνέχεια να αποκτούν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στις Κάτω Χώρες).

Ποια είναι η κύρια διαδικασία πρόσληψης; Ποιος οργανώνει τυχόν διαγωνισμούς;

Οι υποψήφιοι ασκούμενοι δικηγόροι πρέπει να προσκομίσουν στη γραμματεία του Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου τα έγγραφα που περιγράφονται στο άρθρο 26 του κώδικα δεοντολογίας. Μόλις ορκιστούν, ζητούν να εγγραφούν στον δικηγορικό σύλλογο του τόπου όπου βρίσκεται η έδρα του γραφείου τους. Μπορούν επίσης να εγγραφούν σε όλους τους άλλους δικηγορικούς συλλόγους, εάν επιλέξουν να έχουν δευτερεύουσα έδρα στη δικαιοδοσία των εν λόγω δικηγορικών συλλόγων. Όταν το Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου εγκρίνει την αίτηση, οι ασκούμενοι θα προστεθούν στον κατάλογο των ασκούμενων και θα αποκτήσουν πρόσβαση στον ιδιωτικό ιστότοπο του δικηγορικού συλλόγου, όπου μπορούν να εγγραφούν στην αρχική κατάρτιση. Η διαδικασία αυτή δεν είναι ανταγωνιστική.

Υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι πρόσβασης στην κατάρτιση;

Εναλλακτικές τρόποι πρόσβασης στο επάγγελμα: ΟΧΙ

Η μόνη εξαίρεση είναι η οδηγία 98/5/EK, της 17ης Φεβρουαρίου 1998 (για τους δικηγόρους που ασκούν το επάγγελμά τους στο Βέλγιο και έχουν αποκτήσει την άδεια ασκήσεως επαγγέλματός τους σε άλλο κράτος μέλος).

Μορφή και περιεχόμενο της αρχικής κατάρτισης

Ποια είναι η διάρκεια και τα χρονικά πλαίσια της κατάρτισης;

Τουλάχιστον 3 έτη.

Δεν υπάρχουν διαφορετικά στάδια.

Πώς οργανώνεται η κατάρτιση;

Η πρακτική άσκηση διαρκεί 3 έτη και παρακολουθείται από τον υπεύθυνο επόπτη. Η επαγγελματική κατάρτιση (κατά τους πρώτους 18 μήνες της πρακτικής άσκησης) οργανώνεται από τη σχολή πρακτικής άσκησης του ΟΝΒ.

Ποιοι είναι οι εκπαιδευτές;

Δικηγόροι και επαγγελματίες εκπαιδευτές.

Ποιο είναι το περιεχόμενο και οι στόχοι της αρχικής κατάρτισης;

- Πρακτική άσκηση υπό την επίβλεψη ιδιώτη δικηγόρου
- Νομική κατάρτιση με ειδικό κοινό πρόγραμμα σπουδών για όλους τους ασκούμενους δικηγόρους
- Κατάρτιση σε μη νομικές επαγγελματικές δεξιότητες (π.χ. επικοινωνία, διαχείριση γραφείου κ.λπ.)
- Κατάρτιση σε νομικές επαγγελματικές δεξιότητες (π.χ. σύνταξη αγωγών, συνεργασία με πελάτες κ.λπ.)
- Δικονομικές διαδικασίες και οργάνωση των δικαστηρίων
- Ποινικό δίκαιο και ποινική δικονομία
- Διοικητική δικονομία
- Οικογενειακό δίκαιο
- Εργατικό δίκαιο
- Εμπορικό και πτωχευτικό δίκαιο
- Χρηματοπιστωτικό δίκαιο
- Κανόνες δεοντολογίας
- Λογιστική επιχειρήσεων

Ποιος σχεδιάζει τα προγράμματα αρχικής κατάρτισης;

Η σχολή πρακτικής άσκησης του ΟΝΒ.

Ποια μεθοδολογία χρησιμοποιείται για την κατάρτιση;

Ηλεκτρονική μάθηση

Πρακτικά σεμινάρια

Εξετάσεις

Ποια πρακτικά στοιχεία της κατάρτισης ισχύουν για τους ασκούμενους;

Ο δικηγόρος ορκίζεται και, ως εκ τούτου, έχει τις ίδιες ευθύνες με τους άλλους δικηγόρους. Φυσικά, θα επικουρείται από τον υπεύθυνο επόπτη. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του ασκούμενου αναφέρονται στα προαναφερθέντα κεφάλαια του κώδικα δεοντολογίας του ΟΝΒ.

Πώς βαθμολογούνται/αξιολογούνται οι ασκούμενοι; Πόσο συχνά και από ποιον;

Οι ασκούμενοι δικηγόροι αξιολογούνται σε διάφορα χρονικά σημεία:

- Έκθεση του υπεύθυνου επόπτη (στο τέλος της πρακτικής άσκησης ή σε περίπτωση ενδιάμεσης αλλαγής δικηγορικού γραφείου)
- Εξετάσεις που διοργανώνονται από τον ΟΝΒ και σχεδιάζονται από τους εκπαιδευτικούς (κανόνες δεοντολογίας, αστικό δικονομικό δίκαιο, ποινικό δικονομικό δίκαιο): Οι εξετάσεις πραγματοποιούνται την

ίδια ημέρα και ώρα (συνήθως αρχές Απριλίου, με τον προγραμματισμό 3 εξετάσεων ως εξής: μία εξέταση τη Δευτέρα, μία την Τετάρτη και μία την Παρασκευή), σε ελεγχόμενο διαδικτυακό περιβάλλον.

- Ενεργός συμμετοχή κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, η οποία αξιολογείται από τους εκπαιδευτικούς
- Εργασίες, οι οποίες αξιολογούνται από τα μέλη της σχολής πρακτικής άσκησης
- Συμμετοχή σε εικονικές δίκες, οι οποίες αξιολογούνται από επιτροπή δικηγόρων και δικαστών
- Διαχείριση υποθέσεων δωρεάν παροχής υπηρεσιών, οι οποίες αξιολογούνται από το γραφείο νομικής συνδρομής.

Διεξάγονται δραστηριότητες κατάρτισης σε συνεργασία με άλλους επαγγελματίες του νομικού κλάδου; Εάν ναι: Ποια είναι η διαδικασία;

Όχι

Ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες όσον αφορά την κατάρτιση στο δίκαιο της ΕΕ, τη γλωσσική κατάρτιση και τις ευρωπαϊκές συνιστώσες της αρχικής κατάρτισης, για παράδειγμα τη συμμετοχή σε δραστηριότητες του CCBE ή του ELF;

Όχι

Πόσοι ασκούμενοι γίνονται δεκτοί για κατάρτιση; Αναπροσαρμόζονται ετησίως οι αριθμοί των ασκουμένων και από ποιον;

Την περίοδο 2021-2022 ξεκίνησαν συνολικά 599 ασκούμενοι την επαγγελματική τους κατάρτιση. Ο αριθμός αυτός παρουσιάζει ετήσιες διακυμάνσεις και δεν υπάρχει κάποιος περιορισμός.

Ολοκλήρωση της αρχικής κατάρτισης και διαδικασία απόκτησης άδειας

Η αρχική κατάρτιση ολοκληρώνεται με τελική εξέταση; Πώς οργανώνεται; Ποιος είναι υπεύθυνος για τις εξετάσεις;

Οι ασκούμενοι αξιολογούνται με διαφορετικούς τρόπους (άρθρο 48 του κώδικα): εξετάσεις, εκθέσεις και συνεχής αξιολόγηση (π.χ. μαθήματα γραπτής επικοινωνίας). Όταν επιτύχουν στις εξετάσεις, οι ασκούμενοι λαμβάνουν πιστοποιητικό επάρκειας από τον ΟΝΒ. Το εν λόγω πιστοποιητικό ισχύει για 5 έτη (άρθρο 49).

Η σχολή πρακτικής άσκησης είναι αρμόδια να αποφασίζει σχετικά με τη μορφή και το περιεχόμενο των εξετάσεων και των αξιολογήσεων (άρθρο 43).

Υπάρχει περαιτέρω διαδικασία πρόσληψης για την απόκτηση της ιδιότητας του δικηγόρου μετά την ολοκλήρωση της αρχικής κατάρτισης;

Ναι, ο ασκούμενος θα πρέπει να πραγματοποιήσει υποχρεωτική παράσταση και να παρουσιάσει τη συμμετοχή του στα γραφεία νομικής συνδρομής. Οι τοπικοί δικηγορικοί σύλλογοι μπορούν να επιβάλουν πρόσθετες απαιτήσεις.

Άρθρο 25 του κώδικα:

Η πρακτική άσκηση είναι η κατάρτιση που λαμβάνουν οι δικηγόροι πριν από την εγγραφή τους στο μητρώο δικηγόρων και που αποσκοπεί στην εκπαίδευσή τους ώστε να γίνουν ικανοί και ανεξάρτητοι δικηγόροι, οι οποίοι γνωρίζουν τους κανόνες δεοντολογίας, σέβονται το επαγγελματικό απόρρητο και τα βασικά καθήκοντα ανεξαρτησίας και μεροληψίας, αποφεύγουν συγκρούσεις συμφερόντων και έχουν κατοχυρώσει τις αρχές της αξιοπρέπειας, του αισθήματος δικαίου και της διακριτικής ευχέρειας που αποτελούν θεμέλια του δικηγορικού επαγγέλματος.

Η κατάρτιση αυτή περιλαμβάνει διάφορα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης από υπεύθυνο επόπτη σε δικηγορικό γραφείο, της απόκτησης πιστοποιητικού επαγγελματικής επάρκειας και της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που επιβάλλει το Συμβούλιο του Φλαμανδικού Δικηγορικού Συλλόγου ή το Συμβούλιο Δικηγορικού Συλλόγου στο οποίο ανήκει ο ασκούμενος.

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Γαλλικός και γερμανόφωνος δικηγορικός σύλλογος

Γενική περιγραφή

Παρέχεται αρχική κατάρτιση, και, εάν ναι, είναι υποχρεωτική;

Ναι, ο ασκούμενος δικηγόρος, για να εγγραφεί στον δικηγορικό σύλλογο, πρέπει να παρακολουθήσει μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και να επιτύχει στη δοκιμασία που διοργανώνει ο κώδικας δεοντολογίας (βλ. κατωτέρω).

Στο πλαίσιο της αρχικής κατάρτισης, υπάρχει διαφορά μεταξύ κατηγοριών ασκούμενων, π.χ. για έμμισθους και αυτοαπασχολούμενους δικηγόρους;

Εν προκειμένω, οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο αυτό αφορούν μόνον την αρχική κατάρτιση των δικηγόρων.

Ποιοι φορείς είναι αρμόδιοι για την οργάνωση της αρχικής κατάρτισης;

Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση των δικηγόρων οργανώνεται από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης (βλ. παρακάτω για περαιτέρω ανάλυση).

Ποια είναι η νομική βάση για την αρχική κατάρτιση;

[Κώδικας δεοντολογίας δικηγόρων](#) — Άρθρα 3.14 επ.

[Κώδικας πολιτικής δικονομίας](#) — άρθρο 434.

Πρόσβαση στην αρχική κατάρτιση

Υπάρχουν προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην κατάρτιση;

Προϋποθέσεις πρόσβασης στο επάγγελμα του δικηγόρου:

«Κανείς δεν μπορεί να φέρει τον τίτλο του δικηγόρου ή να ασκεί το δικηγορικό επάγγελμα αν δεν είναι Βέλγος υπήκοος ή υπήκοος κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατέχει διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο νομικής, έχει δώσει τον όρκο που αναφέρεται στο άρθρο 429 και είναι εγγεγραμμένος στον δικηγορικό σύλλογο ή στον κατάλογο των ασκουμένων» (άρθρο 428 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)

Όσον αφορά την αρχική κατάρτιση:

«Ο ασκούμενος δικηγόρος, για να εγγραφεί στον δικηγορικό σύλλογο, πρέπει να παρακολουθήσει μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και να επιτύχει στην εξέταση που διοργανώνει ο κώδικας δεοντολογίας» (άρθρο 3.14 του κώδικα δεοντολογίας δικηγόρων).

Ποια είναι η κύρια διαδικασία πρόσληψης; Ποιος οργανώνει τυχόν διαγωνισμούς;

/

Υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι πρόσβασης στην κατάρτιση;

Όχι

Η μόνη εξαίρεση είναι η οδηγία 98/5/EK της 17ης Φεβρουαρίου 1998 (για τους δικηγόρους που ασκούν το επάγγελμά τους στο Βέλγιο και έχουν αποκτήσει την άδεια ασκήσεως επαγγέλματός τους σε άλλο κράτος μέλος).

Μορφή και περιεχόμενο της αρχικής κατάρτισης

Ποια είναι η διάρκεια και τα χρονικά πλαίσια της κατάρτισης;

«Για να είναι δυνατή η εγγραφή στον δικηγορικό σύλλογο, είναι απαραίτητη, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 428α παράγραφος 2, η συμπλήρωση τριετούς περιόδου πρακτικής άσκησης» (άρθρο 434 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Βλ. άρθρο [3.14 επ.](#) του κώδικα δεοντολογίας για το περιεχόμενο των ετών κατάρτισης (μαθήματα, εξετάσεις, υποχρεώσεις κατάρτισης).

Πώς οργανώνεται η κατάρτιση;

Η κατάρτιση οργανώνεται εσωτερικά σύμφωνα με το άρθρο 3.23 του κώδικα δεοντολογίας.

Η αρχική νομική επαγγελματική κατάρτιση διοργανώνεται από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης. Έχουν συσταθεί τέσσερα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία περιλαμβάνουν τους ακόλουθους δικηγορικούς συλλόγους: Βρυξελλών· Ναμίρ-Ντινάντ-Λουξεμβούργου· Σαρλερουά-Μονς-Βαλονικής Βραβάνδης-Τουρνέ· Λιέγης-Έπεν-Χούι-Βερβιέρ.

Ο διευθυντής του κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης διοργανώνει και συντονίζει μαθήματα νομικής επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και τις εξετάσεις.

Ποιοι είναι οι εκπαιδευτές;

Οι εκπαιδευτικοί είναι δικηγόροι εγγεγραμμένοι στον δικηγορικό σύλλογο, και συγκεκριμένα σε έναν από τους δικηγορικούς συλλόγους που υπάγονται στη δικαιοδοσία του κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης. Διδάσκουν σε εθελοντική βάση και μερικές φορές εργάζονται από κοινού με δικαστές που ειδικεύονται στο αντικείμενο διδασκαλίας.

Ως εκ τούτου, είναι εκτός από δικηγόροι και εκπαιδευτές.

Τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης διαχειρίζονται τα εν λόγω αντικείμενα.

Ποιο είναι το περιεχόμενο και οι στόχοι της αρχικής κατάρτισης;

Πρώτο έτος πρακτικής άσκησης (άρθρο 3.14 του κώδικα δεοντολογίας)

Ο κύκλος μαθημάτων και, εκτός εάν προβλέπεται ρητά, η εξέταση αποτελείται από πρόγραμμα 84 ωρών που περιλαμβάνει τα ακόλουθα αντικείμενα:

1° κανόνες δεοντολογίας (16 ώρες),

2° πρακτική άσκηση πολιτικής δικονομίας (16 ώρες),

3° πρακτική άσκηση ποινικής δικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της υπεράσπισης προσώπων που στερούνται της ελευθερίας τους ή που ανακρίνονται από την αστυνομία, την εισαγγελία ή τον ανακριτή (16 ώρες),

4° πρακτική άσκηση διοικητικής δικονομίας (8 ώρες),

5° νομική βοήθεια (8 ώρες),

6° φορολογικές υποχρεώσεις και υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης που απορρέουν από τον κώδικα οικονομικού δικαίου και όσον αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (8 ώρες),

7° εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών (8 ώρες),

8° εργαλεία ΤΠ που τίθενται στη διάθεση δικηγόρων (4 ώρες)

Δεύτερο και τρίτο έτος πρακτικής άσκησης (άρθρο 3.14 του κώδικα δεοντολογίας)

Ο ασκούμενος που έχει λάβει πιστοποιητικό επάρκειας για το επάγγελμα του δικηγόρου σύμφωνα με το άρθρο 3.16 παράγραφος 1 πρέπει, κατά τη διάρκεια του δεύτερου και του τρίτου έτους της πρακτικής άσκησης του, να παρακολουθήσει μαθήματα πρακτικής επαγγελματικής κατάρτισης σχετικά με:

1° κανόνες δεοντολογίας (τουλάχιστον 12 ώρες),

2° Ευρωπαϊκό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (τουλάχιστον 12 ώρες),

3° ένα ή περισσότερα ενδεικτικά αντικείμενα —για τουλάχιστον 24 ώρες— που θα διαλέξει μεταξύ των ακόλουθων επιλογών:

- δικαιώματα των νέων (τουλάχιστον 8 ώρες),
- προσωρινή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και προσώπων (τουλάχιστον 8 ώρες),
- δίκαιο αλλοδαπών (τουλάχιστον 8 ώρες),
- ειδικό ποινικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων της εκτέλεσης ποινών και του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για την εκτέλεση των ποινών (τουλάχιστον 8 ώρες),
- πτωχευτικό δίκαιο (φυσικά και νομικά πρόσωπα) (τουλάχιστον 8 ώρες),
- το δικαίωμα κατάσχεσης και εκτέλεσης (τουλάχιστον 8 ώρες), — οικογενειακό δίκαιο (τουλάχιστον 8 ώρες),
- ανάγνωση ισολογισμών και ετήσιων λογαριασμών (τουλάχιστον 8 ώρες),
- ευθύνη και δικαίωμα αποζημίωσης για σωματική βλάβη, συμπεριλαμβανομένου του ταμείου για την αποζημίωση των θυμάτων βίαιων αξιόποινων πράξεων που τελούνται με δόλο (τουλάχιστον 16 ώρες),
- εργατικό δίκαιο και δίκαιο κοινωνικής ασφάλισης (τουλάχιστον 16 ώρες).

Πρέπει επίσης να συμμετάσχει, για τουλάχιστον τέσσερις ημέρες, σε ένα ή περισσότερα σεμινάρια αφιερωμένα ιδίως στη γραπτή επικοινωνία, τη λεκτική επικοινωνία, την επικοινωνία όσον αφορά τα μέσα ενημέρωσης, την υπεράσπιση, τις συνεδριάσεις, τις διαπραγματεύσεις, την εξωδικαστική επίλυση διαφορών, τη διαμεσολάβηση, τους δικηγόρους και τη διαμεσολάβηση κ.λπ.

Ορισμένα ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα που διοργανώνονται από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης και που επιτρέπουν στον ασκούμενο να παρακολουθήσει την εργασία προσώπου άλλου επαγγέλματος μπορούν να εξομοιώνονται από τα εν λόγω κέντρα.

Ποιος σχεδιάζει τα προγράμματα αρχικής κατάρτισης;

Άρθρο 3.24 του κώδικα δεοντολογίας

«Με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας ανάληψης τέτοιου είδους πρωτοβουλιών από τον Γαλλόφωνο και Γερμανόφωνο Δικηγορικό Σύλλογο και καθώς κρίνεται σκόπιμη η τυποποίηση των απαιτήσεων και του περιεχομένου της αρχικής κατάρτισης, κάθε κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης καθορίζει τους στόχους και το περιεχόμενο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και τον ενδεχόμενο εσωτερικό κανονισμό, κατόπιν διαβούλευσης με το διοικητικό συμβούλιο του Γαλλόφωνου και Γερμανόφωνου Δικηγορικού Συλλόγου και με τα μέλη του, στην περίπτωση που το κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης είναι κοινό για περισσότερους δικηγορικούς συλλόγους. Κάθε κέντρο αποφασίζει για τα πρόσθετα αντικείμενα που προτείνονται στους ασκούμενους και μπορεί να τα καταστήσει υποχρεωτικά».

Ποια μεθοδολογία χρησιμοποιείται για την κατάρτιση;

Βλέπε ανωτέρω την απάντηση στην ερώτηση «**Ποιο είναι το περιεχόμενο και οι στόχοι της αρχικής κατάρτισης;**».

Ποια πρακτικά στοιχεία της κατάρτισης ισχύουν για τους ασκούμενους;

Βλέπε ανωτέρω την απάντηση στην ερώτηση «[Ποιο είναι το περιεχόμενο και οι στόχοι της αρχικής κατάρτισης;](#)».

Πώς βαθμολογούνται/αξιολογούνται οι ασκούμενοι; Πόσο συχνά και από ποιον;

Πρώτο έτος πρακτικής άσκησης:

Βλέπε άρθρο 3.16:

Κατά τον πρώτο κύκλο μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο ασκούμενος πρέπει να υποβληθεί σε εξέταση (= πιστοποιητικό επάρκειας για την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος), η οποία συνίσταται σε γραπτή ερώτηση σχετικά με τα ακόλουθα θέματα (πολιτική δικονομία, ποινική δικονομία, διοικητική δικονομία, οργάνωση του υπουργικού συμβουλίου και φορολογικές υποχρεώσεις, νομική συνδρομή) και προφορική ερώτηση σχετικά με τη δεοντολογία.

+ άρθρο 3.18:

«Οι γραπτές εξετάσεις που αναφέρονται στα άρθρα 3.16 παράγραφος 1 και 3.17 παράγραφος 1 διοργανώνονται από κοινού από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης. Η προφορική εξέταση για τη δεοντολογία διοργανώνεται από κάθε κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης βάσει ομάδας ερωτήσεων που καταρτίζει ο Ο.Β.Φ.Γ., υπό τη διεύθυνση του διευθυντή του Ο.Β.Φ.Γ που είναι αρμόδιος για θέματα δεοντολογίας».

Όσον αφορά τη βαθμολόγηση:

Στον ασκούμενο που έχει λάβει βαθμολογία τουλάχιστον 10 στα 20 σε όλα τα μαθήματα θα χορηγείται πιστοποιητικό επάρκειας για την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος. Η εξεταστική επιτροπή μπορεί επίσης να χορηγήσει στον ασκούμενο το εν λόγω πιστοποιητικό εφόσον έχει λάβει βαθμολογία 10 στα 20 σε πέντε τουλάχιστον μαθήματα και μέσο όρο το 50 % των βαθμών για όλα τα μαθήματα.

Δεύτερο και τρίτο έτος πρακτικής άσκησης:

Πρβλ. άρθρο 3.14α

- μαθήματα
- σεμινάρια

Η συμμετοχή σε μαθήματα και σεμινάρια είναι υποχρεωτική και αποτελεί υποχρέωση της πρακτικής άσκησης.

Διεξάγονται δραστηριότητες κατάρτισης σε συνεργασία με άλλους επαγγελματίες του νομικού κλάδου; Εάν ναι: Ποια είναι η διαδικασία;

Άρθρο 3.2 του κώδικα δεοντολογίας

«Περίοδος πρακτικής άσκησης που έχει πραγματοποιήσει ασκούμενος στο εξωτερικό σε δικηγορικό γραφείο, σε εταιρεία με έμμισθο δικηγόρο ή ως εισηγητής σε διεθνές δικαστήριο, μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της διάρκειας της πρακτικής άσκησης, υπό τις ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:

- *ο ασκούμενος πρέπει να έχει πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση ενός έτους και, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, να έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του·*
- *ο ασκούμενος πρέπει να έχει λάβει την προηγούμενη άδεια από τον πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου·*
- *ο ασκούμενος πρέπει να έχει υποβάλει στον πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου λεπτομερή έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητές του κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.*

Η έκθεση αυτή πρέπει να εγκρίνεται από τον επόπτη ή τους επόπτες πρακτικής άσκησης, από τον έμμισθο δικηγόρο στον οποίο έχει ολοκληρώσει την πρακτική του άσκηση ή από τον δικαστή στον οποίο έχει διοριστεί εισηγητής».

Η διάταξη αυτή βρίσκεται επί του παρόντος υπό αναθεώρηση με σκοπό την πιθανή επέκταση των δυνατοτήτων απόσπασης.

Ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες όσον αφορά την κατάρτιση στο δίκαιο της ΕΕ, τη γλωσσική κατάρτιση και τις ευρωπαϊκές συνιστώσες της αρχικής κατάρτισης, για παράδειγμα τη συμμετοχή σε δραστηριότητες του CCBE ή του ELF;

Πρόκειται για δεύτερο έτος μαθημάτων πρακτικής άσκησης (βλ. άρθρο 3.14α).

Ευρωπαϊκό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (τουλάχιστον 12 ώρες)

Πόσοι ασκούμενοι γίνονται δεκτοί για κατάρτιση; Αναπροσαρμόζονται ετησίως οι αριθμοί των ασκουμένων και από ποιον;

Ολοκλήρωση της αρχικής κατάρτισης και διαδικασία απόκτησης άδειας

Η αρχική κατάρτιση ολοκληρώνεται με τελική εξέταση; Πώς οργανώνεται; Ποιος είναι υπεύθυνος για τις εξετάσεις;

Βλ. απάντηση της ερώτησης 3.8.

Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης CAPA και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων πρακτικής άσκησης σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας, ο ασκούμενος υποβάλλει αίτηση στο συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου του για εγγραφή στο συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου.

Υπάρχει περαιτέρω διαδικασία πρόσληψης για την απόκτηση της ιδιότητας του δικηγόρου μετά την ολοκλήρωση της αρχικής κατάρτισης;

/

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 23/06/2026

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.